

av stórvirki

Nógv varð gjørt burtur úr, tá ið nýggjur orðabøkurnar vórðu lagdar fram

Mynd: Jens Kr. Vang

Nýggju orðabøkurnar vórðu prentaðar í Hong Kong

Nýggju orðabøkurnar havi verið í Hong Kong, á Indiska havinum og tær fóru suður um Hornið og bógvaðu seg upp íggjgnum Atlantshavið og heim til Føroya. Sprotin hevur eisini havt orðabókasamstarv við Ísland og Russland

at trygða okkum niður í knø góvu okkum rummisligan stuðul. At tosa um slíkar við menn fær tað at rúmka fyri andanum! Og so nevndi Jonhard stuðlarnar, sum eisini verða nevndir í orðabókunum, áðrenn hann bar hesar persónligu tøkkirnar:

- Eg havi eina tøkk bera einum gomlum vinmanni. Vinmaðurin er Svenning Tausen, sum hevur verið mín hollasti stuðul hesi 25 árin, eg havi fingist við orð, við føroyskt, bókaútgávu og orðabókaútgávu. Hann hevur verið mín yndislærari í føroyskum, hóast hann ongantíð hevur verið mín lærari, og sat eg í sessinum hjá Krisitinu Háfoss hevði eg sent hvønn einasta føroying á skeið hjá honum. Svenning, tú hevur altíð verið tøkur. Túsund takk fyri hjálpina mín holli vinur. Vart tú ikki og hjálpti mær, so stóð uppafur verri til.

- Og nú - áðrenn tit sleppa at lurta eftir Martini Joensen - kemur konfektin. Hetta er akkurat sum í Hollywood, men hetta er ikki plastikk. Hetta er etkað. Konfektin

oman á alt er ein innilig hjartans tøkk til konu mína. Hevði eg ikki verið giftur við Maibritt, hevði eg verið skildur, rokni eg við! Fáar konur hava fingið so ógvusliga kapping frá einari bók, kapping um ta tíð, vit kundu havt saman. Tíð vit kundu brúkt til ymist, sum var stuttligari og sosialari og festligari enn at skriva orð. Tú hevur givið mær rásarúm og frið, sum kravdist fyri at fáa hetta so mikið langt á leið. Tú gjørdi tað, at vit øll høvdu

tað gott, hóast eg sat og pilkaðist við orð.

- So góða: túsund tøkk fyri at tú fekst alt at rigga, hóast henda 11-punds daman tók so nógv av okkara felagstíð. Takk fyri at tú gjørdi mær tað møguligt at avrika hetta saman við Annfinni, var kvøðan hjá Jonhardi Mikkelsen, áðrenn hann slapp bygdarmanninum og vinmanninum heilt frá barnaárunum í Vestmanna, Martini Joensen, framat.

Eldsálir við fongi upp undir lúkurnar

Heilsanin, sum Jógvan á Lakjuni, fyrrverandi landsstýrismaður í mentamállum, bar Jonhardi Mikkelsen og Annfinni í Skála síðsta fríggjadag

Hetta er ein sera stórir dagur í føroyskari orðabókasøgu, ja, í føroyskari málsøgu. Og eg fari at takka fyri at vera boðin við til hesa framløgu og at fáa tann heiður at bera eina lítla heilsan fram.

Og tað geri eg við gleði, tí eg má siga, at tað hevur verið spennandi og áhugavert at fylgt við í tykkara verki.

Eg kom at hugsa um – tá ið Jonhard í áðni segði, at hetta var ein ótrúligur dagur, og annars nýtti fleiri sjómansvendingar – tá kom eg at hugsa um hesa sælastu lötuna hjá sjómanninum, sum hevur verið leingi burtur, tá ið rópt verður: “Nú sigla vit heim”! Ja, soleiðis mugu tit kenna tað í dag, nú tit sigla heim og kunnu leggja at landi við fullari last.

Tit hava verið eldsálir, og tað er ikki ov nógv sagt, at tit hava verið við til og hava byrgt uppundir at kollvelta føroyska orðabókagerð. Veldig framstig eru hend tey seinastu árin, sum, kunnu vit siga, byrjaðu við tí ensk-føroysku orðabókini, ið Stiðin í 1992 gav út, og sum tit eisini stóðu aftanfyrir.

Tykkara virkisfýsni festi eisini í á tí politiska pallinum, soleiðis at játtanin til orðabókagerð fór at kvinka uppeftir, og eg haldi, at eg má nevna Bjarna Djurholm í hesum sambandi, tí í apríl 1997 varð eitt uppskot til samtyktar frá honum – ivaleyst íblást av tykkara verki – samtykt á tingi, sum ljóðaði soleiðis:

“Heitt verður á landsstýrið um at fara undir at fyrireika orðabókaútgávu úr og í fremmand mál og at seta neyðugan pening av til endamálið á figgjarlógini”.

Hetta varð samtykt við rættliga stórum meiriluta, og játtan kom eisini á figgjarlógina – eg hugs, tað var, meðan Bjarni Djurholm tvey ár seinni var formaður í figgjarnevndini, og Signar á Brúnni var landsstýrismaður. Tá ið Tórbjörn Jacobsen

sat í 2000-2001 hækkaði játtanin munandi, og hóast hon er lækkað nakað síðani, so hevur eydnast at hildið henni á umleið 1 mió. kr. hesi seinastu árin.

Hetta hevur sanniliga borið frukt. Hesi árin eru fleiri orðabøkur komnar, og fleiri eru í gerð. So hóast tað kanska ikki er nóg væl skipað hjá okkum viðvíkjandi orðabókagerð, so er kortini nóg at gleðast um.

Tað er gott, tí allastaðni er tørvin á orðabókum sjónligur í gerandisdegnum. Og tað kundi verið so mangt at nevnt í hesum sambandi. Men ein tann størsta forðingin, sum hevur verið fyri at fáa undirvísingarverkið føroyskt og at menna føroyingar málsliga, er tørvin á orðabókum. Og tí kunnu vit undrast á, at vit ikki fyrr eru komin longri á hesi leiðini. Tí í kjalarvørrinum á orðabókum kemur tað tilfar – skúlabøkur o.a. – sum skapir nýggjan hugburð til móðurmálið og nýggja sjálvsagða virðing fyri tí.

Vit, sum eru uppvaksin við, at alt, sum vit arbeiddu við úr og í føroyskt, gekk um danskt mál, vit mugu læra at hugsa víðari, at nú er hetta óneyðugt. Nú má alt samskipti við enskt – eg hugs, t.d. um skrivligt próvtøkutilfar í skúlunum – vera beinleiðis fø-en og en-fø.

- - -

Men tit! Ein slíkan dag hugs, eg eisini við virðing um tey gomlu, sum onga orðabók áttu at styðja seg til. Eg hugs, t.d. um abba mín, Victor Danielson, sum gjørdi eitt stórt týðingarverk, um Jákup Dahl og Viderø, um Janus Djurhuus o.s.fr. Ja, tú undrast á, hvussu hesir uttan nakra orðabók kundu útinna so nógv, sum teir gjørdi. – Jú, teir vóru eldsálir, júst sum hesir báðir, vit heiðra í dag.

Góðu Jonhard og Anfinnur. Hetta er eitt fantastiskt verk, tit hava útint – og tað má vera ein stór gleði hjá tykkum báðum, nú tit sigla heim við fullari last og kunnu gleðast um ein so góðan túr!